

Domov>Vaše pravice>Temeljne pravice>Podjetništvo in človekove pravice

Podjetništvo in človekove pravice

Poslovne dejavnosti, ki bi lahko negativno vplivale na človekove pravice na svetovni ravni, in odziv EU.

Poslovne dejavnosti so gonilna sila gospodarstva, saj prispevajo h gospodarskemu in socialnemu razvoju z ustvarjanjem delovnih mest ter zagotavljanjem blaga in storitev. Hkrati lahko negativno vplivajo na človekove pravice, vključno z vidiki okolja, dela in družbe.

Podjetja lahko (prek svojih dejavnosti ali opustitev, tudi tistih v njihovih dobavnih verigah) negativno vplivajo na celoten spekter mednarodno priznanih človekovih pravic, na primer:

državlanske in politične pravice,
ekonomske in kulturne pravice,
enakost in nediskriminacijo,
otrokove pravice,
svobodo izražanja,
varstvo podatkov,
pravico do poštenega sojenja,
okoljske pravice in trajnostnost,
pravice delavcev,
zdravstvene pravice,
pravice potrošnikov.

Da bi zagotovile pozitiven prispevek podjetij in preprečile njihov negativen vpliv, so Organizacija združenih narodov (OZN), Mednarodna organizacija dela (MOD) in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) opredelile pristop svetovnih pričakovanj za odgovorna podjetja.

Zlasti:

Smernice OZN za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu iz leta 2011 so prvi standardi, dogovorjeni na svetovni ravni, za preprečevanje in obravnavanje tveganj za človekove pravice, povezanih s poslovno dejavnostjo.

Smernice OECD, ki so bile sprejete leta 1976 in **posodobljene leta 2011**, vključujejo poglavje o človekovih pravicah, ki je usklajeno s smernicami OZN za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu.

Tripartitna deklaracija MOD o večnacionalnih podjetjih in socialni politiki je bila posodobljena leta 2017; vključeni so bili novi delovni standardi ter sklici na smernice OZN za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu in na agendo za trajnostni razvoj do leta 2030.

Poleg tega je Svet Evrope leta **2016** sprejel **priporočilo o človekovih pravicah v gospodarstvu**, ki je osredotočeno na zagotavljanje dostopa do pravnega sredstva, s posebnim poudarkom na potrebi po dodatni zaščiti delavcev, otrok, avtohtonih prebivalcev in zagovornikov človekovih pravic.

V zvezi z dostopom do pravnega sredstva se v skladu s smernicami OZN za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu od držav pričakuje, da sprejmejo ustrezne ukrepe za zagotovitev dostopa do učinkovitega pravnega sredstva osebam, ki so bile žrtve zlorab, povezanih z dejavnostjo podjetij. To je mogoče doseči s sodnimi, upravnimi, zakonodajnimi in drugimi ustreznimi sredstvi. Poleg tega se v skladu s smernicami OZN za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu od podjetij, ki so s svojimi dejavnostmi povzročila škodljive negativne učinke ali k njim prispevala, pričakuje, da si bodo prizadevala za njihovo odpravo.

Odziv EU

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah vsebuje več pomembnih pravil, na primer o:

prepovedi suženjstva in prisilnega dela (člen 5),
svobodi gospodarske pobude (člen 16),
prepovedi diskriminacije (člen 21),
pravicah otroka (člen 24),
poštenih in pravičnih delovnih pogojev (člen 31),
prepovedi dela otrok (člen 32),
varovanju zdravja (člen 35),
varstvu okolja (člen 37),
varstvu potrošnikov (člen 38),
pravici do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča (člen 47).

EU se je na negativen vpliv poslovnih dejavnosti na človekove pravice odzvala z naslednjim:

2011 – strategija EU, ki poudarja zavezo k izvajanju smernic OZN za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu

2015 – **pregled napredka EU glede smernic OZN za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu**, ki ga je pripravila Komisija

2017 – **poročilo Agencije Evropske unije za temeljne pravice** je priporočilo pripravo pregleda vseh pravnih sredstev, napisano v jasnem jeziku za širšo javnost

2019 – pregled napredka, ki ga je pripravila Komisija,

o družbeni odgovornosti podjetij, odgovornem ravnanju podjetij in spoštovanju človekovih pravic v gospodarstvu (SWD(2019) 143)

2019 –

posebno poročilo Agencije Evropske unije za temeljne pravice o kršitvah človekovih pravic, ki so bile povezane z delovanjem podjetij in so bile prijavljene v EU, ter o razpoložljivih pravnih sredstvih

Zadnja posodobitev: 28/07/2020

Stran vzdržuje Evropska komisija. Informacije na teh straneh ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne sprejema nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki, vsebovanimi ali navedenimi v tem dokumentu. Pravila glede avtorskih pravic spletnih strani EU so navedena v pravnem obvestilu.